

Monumentnummer*: 527843

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **30 januari 2006**
Kadaster deel/nr **82929/29**

*Woonplaats** **Amsterdam** *Gemeente** **Amsterdam** *Provincie** **Noord-Holland**

*Kadastrale gemeente** **Amsterdam** *Sectie** **R** *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel* **2436**

Omschrijving**

Inleiding

In 1891-1892 tot stand gekomen SYNAGOGE genaamd Tesjoengas Israel, met 250 zitplaatsen voor mannen en 70 zitplaatsen voor vrouwen, gebouwd in opdracht van de gelijknamige (Hulpe Israels) Asjkenazische vereniging naar een ontwerp van de architect E.M. Rood in een op de neo-rennaissance geïnspireerde eclectische stijl. De gedifferentieerde voorgevel aan de linkerzijde is hoger en heeft een ceremoniële toegangspartij; de lagere rechterzijde bevat een neveningang.

Omschrijving

Op een rechthoekig grondplan, als onderdeel van een gesloten gevelwand tot stand gekomen synagoge van twee in hoogte verschillende bouwlagen met gemetselde gevels in roodbruine baksteen in staand verband en afgewisseld met witgepleisterde of natuurstenen accenten als speklagen en hoek- en sluitstenen en consoles en gevel- en waterlijsten. Aan de linkerzijde de hoge, licht risalerende voorgevel van de feitelijke cultusruimte onder met pannen gedekt zadeldak; boven de licht getoogde toegang met dubbele deur een aedicula met fries, consoles, sierbollen, tekststeen en fronton. Aan weerszijden wordt de toegang geflankeerd door een venster met getoogd spaarveld met tegelwerk en getoogde strekkenlaag. Boven een hoge en geprofileerde cordonlijst bevinden zich twee gekoppelde rondboogvensters met scheidende muurdam met meervoudige geleding met omlopende roeden en tuimelramen. De tuitgevel heeft uitkragend metselwerk als korte lisenen op de schouderstukken met consoles en klein opzetstuk, in het midden een centraal rond venster met davidster, gepleisterde tandlijst en afdeklijsten. De brede tuit is afgesloten door een hoofdgestel met triglifien en architraaf. Aan de rechterzijde een iets teruggezet geveldeel over twee bouwlagen en met rechte gevelbeëindiging. Op de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

begane grond een eenvoudige toegangsdeur onder segmentboog. Boven de cordonlijst op de verdieping een venster onder segmentboog. Vier ranke consoles dragen de geprofileerde gootlijst. De achtergevel van de cultusruimte heeft een hoog halfrond afgesloten venster met meervoudige geleding en met omlopende roeden en met glas-in-lood raamvulling aan de zijkanten.

Het interieur van de sjoel bevat een met kraaldelen betimmerd samengesteld gewelf en een ongedeelde ruimte als in een rechthoekige zaalkerk met aan drie zijden op de verdieping de galerijen van het matronaeum, voorzien van een uitkragende borstwering met houten vlechtwerk. Centraal op de houten vloer staat de bima met houten hekwerken met balusters en koperen kandelaars uit de bouwtijd. Een trap van vijf treden verleent toegang tot een rechthoekige en uitgebouwde nis in de achterwand waarin de ark (hechal) met thora- of wetsrollen achter geborduurd voorhangsel zijn geplaatst. Hieromheen een rijk geornamenteerd kader met pilasters en met lijstwerk en aedicula met tekststeen als weerspiegeling van de ceremoniële toegang in de voorgevel. Hierboven het venster met geometrische glas-in-lood raamvulling, Hebreeuwse tekst en davidster. Verder onder meer een houten vloer met vaste banken, kandelaars en luchters en katheders en beschilderde wandpanelen en zilveren siertoren en ebonieten bekleding van de deuren, alle uit de bouwtijd. Enkele davidsterren in cassettes van het plafond. Nevenruimtes met onder meer een eenvoudige houten lambrizing. De achterste ruimte is bestemd voor de viering van het loofhuttenfeest en heeft een opklapbaar dakvenster met het oorspronkelijke raderwerk en katrollen.

Waardering

Uit 1891-1892 daterende synagoge met bijbehorende onderdelen van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische en typologische waarde als zeldzaam voorbeeld van een zowel uit- als inwendig gaaf bewaarde chevresjoel, uitgevoerd in een voor de bouwtijd kenmerkende eclectisch-renaissancistische stijl. Tevens van belang in het oeuvre van architect E.M. Rood.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Synagoge